

— حضرت امام عسکری علیه السلام در یک نگاه —	
نام	حسن
نقش	یازدهمین امام شیعیان
کنیه	ابومحمد
لقب(ها)	عسکری ، زکی ابن الرضا ، نقی ، فاضل ، امین
زادروز	۸ ربیع الثانی سال ۲۳۲ پس از هجرت
زادگاه	مدینه
درگذشت	۸ ربیع الاول سال ۲۶۰ پس از هجرت
محل دفن	آرامگاه امامان علی الهادی و حسن عسکری، سامرا
پدر	هادی
مادر	حدیث (حدیثه) یا سوسن
همسر	نرجس خاتون
فرزند	مهدی
طول عمر	بیش از امامت ۲۲ سال (سال ۲۳۲ تا ۲۵۴ پس از هجرت) دوران امامت ۶ سال (سال ۲۵۴ تا ۲۶۰ پس از هجرت)

خلاصه ای از زندگانی حضرت

* امام حسن عسکری علیه السلام سیزدهمین معصوم و یازدهمین امام از امامان اهل بیت علیهم السلام پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله می باشد.

طبق روایات متواتر در روز جمعه، هشتم ماه ربیع الثانی سال ۲۳۲ ق در شهر مدینه در حالی که هنوز ۲۰ بهار از عمر شریف امام هادی علیه السلام نگذشته بود، متولد شدند. مادر این امام بزرگوار حدیث یا "حدیثه" نام داشت که برخی، از او به نام «سوسن» یاد کرده‌اند. کلبی، محمد بن یعقوب الکافی، ج ۱، ص ۵۰۳.

* شیعیان وی را با پدرش (امام علی النقی)(ع)، امامین عسکریین می خوانند، زیرا شهر سامرا — که مجبور به زندگی در آن بودند — در واقع یک اردوگاه نظامی بود . صدوق، محمد بن علی، علل الشرایع، ج ۱، باب ۱۷۶، ص ۲۴۱ .

دوره های زندگی

مدت کوتاه عمر امام به سه دوره تقسیم می شود:

تا چهار سال و چند ماهگی (و بنا به یک قول تا سیزده سالگی)، در مدینه به سر برد.

تا ۲۳ سالگی به اتفاق پدر بزرگوارش در سامرا می زیست و تا ۲۸ سالگی (شش سال و اندی پس از شهادت امام دهم)، در سامرا ولایت بر امور و پیشوایی شیعیان را بر عهده داشت.

* آن حضرت در سایه پدر بزرگوار خود حضرت امام هادی علیه السلام رشد و پرورش یافته و در دانش و زهد و پرهیزگاری سرآمد مردم روزگار خویش گردید.

حضرتش مدت بیست و دو یا بیست و سه سال از عمر شریف خود را در کنار پدر به سر برده و در طول این مدت میراث امامت و نبوت را از وی دریافت نمود.

* حضرت امام حسن عسکری علیه السلام در مدّت امامت بسیار کوتاه خود با معتزّ، مهتدی و معتمد عبّاسی هم عصر بوده، از سوی هریک از این خلفا متحمّل شدیدترین رنج و فشار و پیگرد و ترور گردید. چنان که بارها و بارها دستگیر و به زندان افتاد.

* امام حسن عسکری علیه السلام در سخت ترین شرایط و ناگوارترین روزهایی که بر اهل بیت رسالت می گذشت، متحمّل مسئولیت های بزرگی بود.

زیرا حاکمان عبّاسی که حریص ترین مردم برای حفظ و نگهداری حکومت و قدرت بودند دیگر می دانستند که مهدی اهل بیت پیامبر اکرم صلّی الله علیه و اله از فرزندان حضرت علی و حضرت امام حسین علیهما السلام می باشد.

آنان دائماً مترصد بودند تا آن حضرت را به چنگ آورند.

آنان مانند سایر مردم منتظر روزی بودند که او را ببینند؛ البته نه به این منظور که می خواستند زمام امور حکومت را به دست او بسپارند، بلکه با این هدف که شاید بتوانند این آخرین امید مستضعفان زمین را نابود نمایند.

* حکومت عبّاسی حضرت امام حسن عسکری علیه السلام را دائماً تحت تعقیب و مراقبت کامل قرار داده، با جاسوسان متعدّد ایشان را محاصره کرده بود.

این جاسوسان همه تحرّکات امام حسن عسکری علیه السلام را تحت نظر داشتند تا بدین وسیله بتوانند فعالیت های علمی و سیاسی آن حضرت را مختل کرده، آن حضرت را از پرداختن به رهبری در میان طبقات جامعه باز دارند. و لذا نمی توانست با شیعیان ارتباط آزادانه داشته باشد و تنها خواص اصحابش با وی شخصاً ارتباط داشتند.

* ایشان بیشتر طول عمرش را در حبس خانگی به سر برد؛ مخصوصاً به دلیل قول مشهوری که بیان می کرد وی صاحب فرزندی خواهد شد که به عنوان منجی آخرالزمان قیام خواهد کرد تا زمین را از عدالت پر کند.

دستگاه حکومت عبّاسی علاوه بر مجبور کردن آن حضرت به اقامت در شهر سامرا آن حضرت را مجبور کرده بود که هفته ای دو روز در دار الخلافه عبّاسی حضور به هم رساند.

تاریخ نویسان حضور مردم را در روز رفتن امام حسن عسکری علیه السلام به دار الخلافه این چنین شرح کرده اند:

« خیابان پر از جمعیت و ازدحام چارپایان گردیده بود به گونه ای که کسی توانایی راه رفتن نداشت و کسی هم نمی توانست خود را در میان آن جمعیت وارد نماید. هنگامی که امام علیه السلام وارد خیابان شدند صداها خوابید و در هنگام ورود و خروج از دار الخلافه مردم برای آن حضرت راه باز کردند»

* حضرت امام حسن عسکری علیه السلام در تمامی طول زندگی حتی در زمانی که در زندان حکومت عبّاسی قرار داشته دو نفر از افراد شرور مأمور نگهداری از آن حضرت بودند، همواره در عبادت و بندگی خدا سخت کوش بودند، به گونه ای که با رفتار و کردار خود توانستند تغییری اساسی در زندگی و روش آن دو مرد شرور ایجاد کنند؛ چندان که آن دو تن از نظر عبادت و نماز به درجه بالایی دست یافتند. آن حضرت هنگامی که به آن دو مرد نگاه می کردند اندام آن ها به لرزه می آمد و ترسی در دل آن ها حاصل می شد که توانایی غلبه بر آن را نداشتند.

به همین سبب بود که حضرت امام حسن عسکری همچون پدران بزرگوار خود علیهم السلام همواره به کارهای سری و مخفیانه اهمیت خاصی می دادند.

مضافاً بر این که ایشان در تحکیم سازمان و کلان نیز تلاش می نمودند تا بدین وسیله در چنان شرایط دشواری بتوانند مسئولیت رهبری خود را به شکل کامل ادا نمایند.

در نتیجه همین فعالیت ها بود که آن حضرت موفق شد همه تلاش های دشمنان را در راه نابود کردن نام و راه اهل بیت علیهم السلام به شکست و ناکامی بکشاند.

یکی از فعالیت های امام حسن عسکری (ع)، آماده سازی مردم برای پذیرش غیبت امام زمان (عج) بود؛ از این رو ایشان، کمتر با مردم تماس می گرفت و جز نوآب و باران خاص خود، کسی را به حضور نمی پذیرفت و فقط به واسطه آنان مشکلات دینی مردم را حل می کرد.

* امام عسکری (ع) با عمل به چنین شیوه ای قصد داشت زمینه غیبت فرزندش امام مهدی (عج) را آماده کند و مردم را به دوری امام عادت دهد به گونه ای که غیبت امام زمان (عج) برای آنان غیر معمول و نا آشنا نباشد.

*امام عسکری (ع)، با وجود همه این فشارها، کنترل‌ها و مراقبت‌های بی وقفه حکومت عباسی، یک سلسله فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و علمی در جهت حفظ اسلام و مبارزه با افکار ضد اسلامی انجام می‌داد که می‌توان آنها را بدین گونه خلاصه کرد:

ابعاد هفت‌گانه فعالیت امام عسکری (ع)

- ۱- کوشش‌های علمی در دفاع از آیین اسلام و رد اشکال‌ها و شبهات مخالفان و نیز تبیین اندیشه صحیح اسلامی.
- ۲- ایجاد شبکه ارتباطی با شیعیان مناطق مختلف از طریق نمایندگان و اعزام پیک‌ها و ارسال پیام‌ها.
- ۳- فعالیت‌های سری سیاسی برغم تمامی کنترل‌ها و مراقبت‌های حکومت عباسی.
- ۴- حمایت و پشتیبانی مالی از شیعیان، به ویژه یاران خاص خود.
- ۵- تقویت و توجیه سیاسی رجال و عناصر مهم شیعه در برابر مشکلات.
- ۶- استفاده گسترده از آگاهی غیبی برای جلب منکران امامت و دلگرمی شیعیان.
- ۷- آماده سازی شیعیان برای دوران غیبت فرزند خود امام دوازدهم.

*معمد عباسی که خود در میان امت اسلام محبوبیتی نداشت از این که می‌دید امت اسلام از شیعه و سنی یکپارچه بر تعظیم و بزرگداشت و احترام حضرت امام حسن عسکری علیه السلام اجماع کرده و آن حضرت را در فضیلت بر همه علویان و عباسیان برتر می‌دانند بسیار خشمگین بود و به همین جهت تصمیم گرفت تا آن حضرت را ترور کرده و به شهادت برساند.

عاقبت در سال ۲۶۰ ق به دستور معتمد خلیفه عباسی، امام عسکری (ع) مسموم، و در حالی که یگانه پسر او در جایگاه آخرین حجت الهی در

سن پنج سالگی قرار داشت در سامرا در کنار قبر پدرش امام هادی (ع) مدفون شد. طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۹۲

بنا بر روایت شیخ طوسی، عثمان بن سعید در طول بیماری حسن عسکری بر بالین وی بود و مراسم غسل و خاک‌سپاری را در منزل حضرت به جا

آورد. (حسین، تاریخ سیاسی غیبت، ۱۴۲)

پس سلام بر او باد روزی که به دنیا آمد و روزی که در راه رسالت پروردگار خود به جهاد پرداخت و روزی که به شهادت رسید
و روزی که برانگیخته خواهد شد.

(اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم)